

Učiteljski

TOVARŠ.

Izhaja
1. in 15. dne vsakega
meseca na celi poli.

List za šolo in dom.

Velja
za vse leto 2 gl. 50 kr.,
za pol leta 1 gl. 30 kr.

List 8.

V Ljubljani 15. aprila 1872.

Tečaj XII.

Domovina.

Domovina, mili kraj,
Kjer visoke so goré,
Kjer zelene so planine
Mile trate in doline,
Cerkve bele kjer stojé,
Domovina, mili kraj!

Domovina, mili kraj,
Kjer se rožce scvitajo,
Bistre vode kjer tečejo,
Drobne ptičice pojejo,
Kjer preljubi moji so,
Domovina, mili kraj!

Domovina, mili kraj,
Kjer sem ležal v zibelki,
Mili mamci v oko gledal,
Kjer sem perve vence spletal,
Kjer sem vžival zlate dni,
Domovina, mili kraj!

P.

Samostalnost.

Kako veličasten, vzvišen in spoštljiv je pogled samostalnega človeka! Radujemo se, ako ga vidimo dobro delati, pa tudi samopridnosti služočemu ne moremo odreči nekake pohvale in priznanja. Kako siromašen pa je nasproti terst, ktereга veter sim in tje maje! Ali nas ne gane v serce žalost pri pogledu onega, kateri je primoran zavoljo raznih razmer z nepremagljivo silo uklanjati in opletati se pod samovoljnostjo drugih? Ali nismo nejevoljni, ako vidimo družega, da bi ustregel le svojim željem, odpoveduje se prostovoljno svoji samostalnosti!

Za obče človeško društvo so taki nestanovitni ljudje prava bolezen in ugnjida. Že Solon dal je bil zakon, po katerem ni smel biti pri razsodbah in prepirih raznih strank nihče nobenostransk, ter je obsojeval

nedoločnost, brezčutnost in mlačnost. Se vé, da mi takega zakona sedaj nimamo, vendar po svojem bitji svoje veljave tudi še dandanes zgubil ni, ter veljá na vse veke; kdor ga ne spolnuje, je slabotnik. Res je, in ne dá se tajiti, da vselej in v vsakem slučaju ne moremo samostalno delati v boju raznih strank, vendar se pa znotranji samodjavnosti in samostalnosti nikdar odreči ne smemo. Iz nesamostalnosti izvira dostikrat nedejavnost in nemarnost, kar je vzrok, da se v posamesnih društvih, v državi in drugod marsikteri gnjili madež nahaja, kot večna bolezen. Veliko se bode zboljšalo še le ta čas, kedar se bode ljudstvo povzdignilo k pravi samostalnosti, ter se ne bode pustilo od volje drugih enkrat naprej, enkrat nazaj, enkrat na desno in drugo pa zopet na levo tišati. Naval sedanje dobe obrača svojo pozornost na to sverho, ter zahteva po pravici večo in obširnišo samostalnost za družbo kot za posamesnika. Že je marsikteri zaderžek prostega in samostalnega gibanja padel in se razušil, in tajiti ne moremo, da je ta ali uni dogodjaj sedanje dobe tù in tam povod bil strahu in sumičenju; pa sedaj ne veljá več plašljivost in nemirnost. Kar je v krilu časa kot zgodovinski razvoj in razsnova, to predere gotovo prej ali pozneje tudi naj debeleje skladavnice zaderžkov, in kar se mora sedanji čas gledé samostalnosti storiti, je to, da se ljudstvo povzdigne do stopinje, da more ono svojo samostalnost v moški dobi prav in modro rabiti. Da pa do tega dospé, potrebno je, da se že v mladosti napeljuje in vzreja k pravi, popolni znotranji samostalnosti, kar je ljudske šole ena naj prvih in najimunitniših nalog.

Samostalnost posamesnega človeka pa obsega dvoje. Pervič je v tem pomenu samosvojnost od drugih ljudi; drugič pa zahteva, ako je prave verste, tudi gospodarjenja viših zmožnosti čez niže, uma ali pameti čez čutnost.

Zato je tudi navadno izrek na eno stran: „Bojuj se in padi z lastno glavo; stori svoje, stori urno! Bolje prostemu pri lončenem loncu, kot sužnjemu pri gosposki mizi;“ na drugo stran pa veljá: „Sam sebe premagovati je vojska naj težja; sam sebe zmagati, je zmaga naj lepša!“ Šola ima posebno s samostalnostjo druge verste — z notranjo — opraviti. Znotranja samostalnost pa je tudi prva in najpotrebniša. Kdor ni sam v sebi prost, kdor ne zna sebe gospodovati, t. j. da ne postavi pameti čez nagnjenja in želje, zastonj je naš trud, mu podeliti vnanjo samostalnost in prostost do drugih ljudi; kajti vsak ga lahko premaga, da se zna njegovi poželjivosti prikupiti in streči.

Samostalnost človeka nasproti samemu sebi, t. j. kot moč za postalo samosebno delovanje, je najviša stopinja, ktereje so podlaga lastno mišljenje, samočutje, zaupanje samemu sebi, samodelavnost i. t. d.

Da pa človeka do lastnega mišljenja pripravimo, moramo ga vaditi, da že v mladosti sam ogleduje, posluša in občuti. Napačno je, ga le

napeljevati samo na besedo verjeti, kar se godí v njegovem okrožji. Taki nerazumljivi stavki so pa dostikrat tudi še celó zeló škodljivi, ker ljudstvo napeljujejo k nemislečnosti. Tako ravnanje je tudi krivo, da spodkoplje človeku zaupanje v lastno zmožnost mišljenja, brez kterega se pa prosto, samobitno mišljenje ne more misliti. Ako hočemo koga k dušni neodraščeni in nesamostalnosti prisiliti, tedaj ga le silimo izrekovati vedno nerazumljive stavke po besedah — vsaj drugače ne gre — in spomin njegov bomo zadušili. Pozabiti pa ne smemo, da je škoda, po dušni samosilji ali despotizmu storjenega jako velika, in da se le redkokrat popraviti more!

(Konec prih.)

Materini jezik v ljudski šoli.

Mnogo jih je, ki menijo, da otrokom ni treba učiti se materinega jezika, ker ga že od dóma znajo; a to je zeló kriva misel. Ako se jezik v šoli pravilno ne pili, ne more nikoli povzdigniti se do višje stopnje. Dolžnost vsakega učitelja je tedaj, da v šoli skerbí za izobraževanje materinega jezika. To naj se godí že pri pervencih v prvem razredu, in to toliko bolj, ker tû se otroci na prvi stopnji učé prav govoriti in pisati.

Ako se ta nauk v prvem razredu zanemari, se pozneje težko popravi, zakaj prvi vtisi jezikovih izrazov so naj globokeji, od tod tudi toliko krajnih narečij (lokalizmov v jeziku).

Pred vsem drugim se mora otroku buditi občutek za lepi govor. Ta pa se budí in vterja s tem, da učitelj sam lepo govori in učencem popravlja slabe besede in izgovore in da hvali pravilno govorjenje.

Ves slovnični nauk se v tem razredu naslanja na kazavni nauk in na nauk pri branji in pisanji.

Kazavni nauk budí sicer duha — a jezika ne izobražuje, če se ž njim ne združuje nauk v jeziku, je tedaj le nauk na pol.

Pri kazavnem nauku naj učitelj pazi na te-le točke:

1) Pri govorjenji naj učitelj pri začetku rabi gole in sploh kratke stavke, posebno ker so taki lastnina slovenskega jezika. Varuje naj se razširjenih in dolgih zapletenih stavkov. Skušnja učí, da otroci ložeje in lepše izgovarjajo zložene stavke (prireadne in podredne) kakor pa take, v kterih se osebek in povedek določujeta in opisujeta z mnogimi določili.

2) Kar otroci izgovarjajo, morajo tudi razumeti; tedaj naj se jim zaumki za vsako besedo posebej popred dokažejo, preden se od njih tirja, da o tem kaj govore.

3) Otroci se morajo v posamesnih oblikah v jeziku tako dolgo vaditi, da sami morejo ž njimi gospodariti. Težavne oblike v slovenskem jeziku so pri nas p. končnice **el** in **il**, potem dvojina in pravilna raba doveršivnih in nedoveršivnih glagolov, — kakor tudi razloček v jeziku pri živih in neživih stvareh — kar se v šoli večkrat napačno sliši p.: koga delaš, koga ješ? Takih nepravilnih oblik naj se učitelj, kar more, sam ogiblje — potem pa tudi od učencev tirja, da pravilno govoré, in to je v prvih razredih zeló važna reč.

4) Učitelj naj gleda, da učenci posamne glase, pa tudi zloge in besede v stavku prav naglašajo. Tega je posebno v slovenskem jeziku treba, ker se po slabem naglašanju to pa uno večkrat dvoumi. Treba pa je tudi paziti, da se naglaševanje ne zavija po kakem kraji. Prednost naj se daje vselej tistemu naglasu, ki se opira na naj imenitniši besedni del, na koreniko, kar se tudi naj bolj vjema z ostalimi slovanskimi narečji, p. lépe cérkve, ne: lepé cerkvé i. t. d.

Pri branji naj učitelj prvega razreda pred vsem drugim pazi, da 1) otroci čerke prav izgovarjajo, in da tudi v posamesne samoglasnike prav n'aglašajo. Tega naj učitelj učence najpred vadi v vajah pred prvimi vajami (Vorübungen). Slovenska abeceda t. j. latinica nima dovolj samoglasnikov za tolikanj slovenskih glasov, torej nima vsakemu glasu posebnega glasa, kar močno ovira prava izreko. Pravo mesto slovenskim samoglasnikom je za soglasniki; čist samoglasnik kot sprédnik je v slovenščini redka prikazen, in to še celó pri lastnih imenih n. pr.: Ānton, Āndrej, Ādam (tudi Ādam, Āna) itd. Učitelj naj učencem narekuje besede, v katerih se nahaja zategnjeni ali polnoglasni **a**, ktereга na polna usta izgovarjamo, n. pr.: žaba, jagnje, rana, čast, dan i. t. d., **a** ima svoj čist glas kot sprednik (t. j. pri besedah spredaj) samo še: a, ako, ali, ampak, in v nekterih ptujih besedah, n. pr.: angelj (angelus).

áj z drugimi čerkami, n. pr.: **a** in **j** = **áj**. Tù naj otrokom narekuje več besedi s to končnico, n. pr.: čuváj, strežáj . . . in naj pové, da tù končnica **áj** kaže služéče ali delajóče osebe, pa tudi daljavo med dvema ali več stvarmí n. pr.: lučáj, stežáj, streljáj. (To naj tudi pojasnuje z risanjem ali drugačnim kazanjem.)

ák. **a** združen s **k** = **ak** imenuje moške osebe, n. pr.: junák, grajščák, možák, poštenják, reják, velják, vojščák, siromák . . . pa tudi živali moškega spola (samce), n. pr.: gosják, sernják, lesják . . . pa tudi denarje, n. pr.: šterták, peták, deseták, stoták . . .

án. Z končnicami **an** imenujemo moške osebe po njih domovanji t. j. kje so domá, n. pr.: Ljubljančan, Celovčan, Goričan, Bečán, Celján, Pražán, Rimlján, meščan, teržan, vaščan, gorjan . . .; **an** pa tudi kaže, ktere vere je kdo, n. pr.: kristjan, luteran, mohamedan, — pa tudi, kaj kdo dela, n. pr. tlačán, pa kakšen je kdo, n. pr.: moder — modriján;

potem tudi nekatere živali in rastline in druge stvari n. pr.: puran, jablan, serpan, perstan.

ar kaže moške osebe po njih rokodelstvu in opravilu, n. pr.: mesár, ovčár, volár, vratár, zlatár, zvonár, tesár, tiskár, zidár, dervár . . . Taka imena se vadijo v kratkih stavkih pri kazavnem poduku.

aš in **až**. Tudi **aš** kaže na človeka, ki je to ali se peča s tem, n. pr.: kočijaž, mejaš, velikaš, plemenitaš.

ava kaže na djanje, ali obširne prostore ali obilnosti, n. pr.: pisava, vezava, ravnavo, deržava, dobrava, planjava, kurjava.

To kaže tudi končnica **nja**, n. pr.: košnja, nošnja, prošnja, skušnja, vožnja.

jak kaže shrambe, n. pr.: svinjak, čebelnjak, golobnjak, ovčjak, vodnjak, žlicnjak.

ad kaže množine, n. pr.: červád, zelenjád . . .

ka kaže manjše stvari, n. pr.: mamka, Minka, ženka, miška, nitka, piščalka.

Take vaje dajejo učitelju mnogo gradiva za perve vaje v govorjenji in o pravem naglaševanju — učencem in vsej šoli pa dovolj mikavnega, spodbudnega in kratkočasnega učila. (Dalje sledi.)

Olika v olikanem jeziku.

(Konec.)

Kdor vé in zna, koliko uim je preterpela naša slovenščina od spočetja do svojega sedanjega stanú, se ne čudi, da je do sedaj počasi napredovala; čudi pa se, da ni popolnoma umerla, marveč, da se je zopet dobro prijela, lepo pomladila, da krepko poganja, cvetè in obeta kmali kmali dokaj blazega sadú. Vsa zgodovina vsakega in tudi našega slovstva kaže, da je jezik stvar, ktera raste, kalí, rodí, kteri je pa treba streči, jo trebiti in rediti, da se ne posuší. Da drevo rodí, je treba veliko močí — dobre, rahle zemlje, vgodne móče ali vlage od spodaj in zgoraj, iz tal in iz spod neba, zdravega zraka, toplote — pred vsem pa tvorne močí v drevesu samem. Tvorne močí ima slovenski jezik obilo, to nam kaže zgodovina. Ali pa ga je tudi solnce primerno obsevalo in ogrevalo, kak zrak ga opihuje, kak veter mu vleče, koliko vgodne močí mu prihaja od zgorej ali spodej, kakošna je njegova zemlja — o tem bi se lahko govorilo v debelih knjigah. Pregovor pravi: „Čas teče, pa nič ne reče“. Jaz pa pravim: veliko reče temu, ki ima zanj uho in serce, tedaj dovolite, da pridem k zverhi svojega govora, da svojim sobratom naročam, kako naj naš materni jezik likajo in po njem omiko širijo po domovini. Kakor vsak narod, tako ima tudi vsak jezik svoj likavnik t. j. kaj svo-

jega, kaj posebnega, kar se imenuje njegov duh, njegovo svojstvo ali lastina njegova, in na to je treba paziti tudi pri jezikovem olikovanji. Drugače p. lika se jezik latinski, drugače nemški — in še celó med slovenskimi drugače poljski, drugače serbski, ruski in slovenski.

Učitelj kot uzor lepega govora v šoli naj si prizadeva, da 1) pozná duh jezika — 2) da ga tudi vselej kaže.

Duh jezika si pridobiš, če rad bereš knjige ali spise v dobrem jeziku pisane, če si potem prizadeneš tudi sam, da govoriš in pišeš tako, kakor zahteva duh jezika. Nam vsem je to težavna reč, zato ker smo se po nemški olikovali in se še sedaj izobražujemo v tujem jeziku.

Treba je tedaj sile t. j. dobre volje, da si prisvojimo lastnijo svoje materne besede.

Tudi slovenske knjige so redko pisane v pravem slovenskem duhu. Dolgo so pisarili slovenščino po nemški — in jo še sedaj govore in pišejo mnogi tudi v narodni šoli v tujem, t. j. v nemškem duhu. V sedanjem veku je to napako zeló poravnal Ravnikar, slovenščino djal na pravo kopito — Kopitar, gotova vodila dajal Vodnik. Varimo se govoriti in pisati tako, da mora človek misliti po nemški, ako hoče razumeti po slovenski. Oglajenega jezika vaditi se je treba tudi po velevah lepoglasja in besedne razlage.

„Mera, vera, staro vino, stari priyatli, stari denarji, to je dobro“, pravi pregovor, tudi sedanje naš jezik biti mora starina t. j. v duhu in značaju naših očakov, akoravno ima obleko po novi šegi. Radi, posebno učitelji spolnujmo, kar nam velewa slavni naš pesnik:

„Jezik očistite peg, opilite gladko mu rujo,
Kar je najetega v njem, dajte sosedu nazaj,
Kinčite ga iz lastne moči in lastnega vira,
Jasno ko struna bo pel, zvonu enako donel —
Pričal vašo modrost na desno, na levo narodom“.

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

Odgovor dá v Novicah l. 28. 29. sam pervikrat in zadnjikrat očitno, kateri se glasí tako-le:

29. »Ko ste me v Novicah opominjali, de bi svoj pravopis zapustil in Vašiga v slovoslovje vpeljal, je treba, da me kdo svojeglavnosti ne obdolži, tudi očitno odgovoriti in povedati, de bi to ne bilo prav, in zakaj de ne. Vém, de dobro mislite in želite, de bi bilo Slovincam z edinostjo v pisanji pomagano; tudi jez to serčno želím; ali tega mi ne bote odrekli, de tako reč, ki ima velike nasledke, je treba od vsih strani pogledati in potem soditi, kaj je storiti,

de bo prav. Pa porečete: »edinost slabim stvarém moč daje, edinosti nam je treba«. Res je, de edinost veliko veljá, pa je tudi gotovo, de se kesá, kdor na samo edinost gleda in svojo boljši reč za slabji zaménja; boljši je ločitev kot zgubitev.

Ali bi bilo s tem komu kaj pomagano, ko bi se Vaš pravopis v slovoslovje vpeljal? Vsak slovoslovec ga že tako zna, če le Vaše Novice enkrat prav pogleda. Taciga slovoslovca pa, Vam stavim, če hočete in kolikor hočete, ni med nami, de bi Vaših Novic, ki nam toliko lepiga in dobriga povedó, še ne bil pogledal. Slovoslovec pervinske in nadelinske sostave slovenščine si prisvojevši bo vse navadne besede gladko bral, bodo naj mu pisane po Vaše ali po moje. Pri nenavadnih besedah pa po Vaše pisanih se bo velikrat opotikal, in bodi si Vašiga pravopisa tudi še tako vajen, vender velikrat ne bo vedil, kako besédo izreči, ker imate v samoglasnikih premalo razločka.

Slovenski jezik hočete v kancelije vpeljati, — prav je to, ali ste pa tudi premislili, kako bote po Svojim pravopisu primke, imena vasí in sosesk in marsiktere druge neznane besede pisali, de jih bote mogli prav brati, de bi jih ljudjé razumeli in se Vam ne smejali? — To je po Vašim pravopisu velikrat celo nemogoče; post. Podpéžnik, Pekec, Tévželj, Zelenêvic itd.«

In glasnike posebej razloživši pravi:

»Vse to moj in stari slovanski pravopis na tanjko razloči, po Vašim pravopisu se mora pa ugibati, in če se ne ugame, bo zmota ali pa smeh. G. H. Frejer, ki je imena vasí in sosesk popisoval, ni mogel pri veliko imenih drugač pokazati, kako jih gre izreči, kakor le z mojim pravopisam . . .

V neznanih besedah je seosebno slabim očém težko razločiti Vaš *c* od *e*; v latinskim pisanji zavolj tega razločka devamo kljuko nad *c*, kar se pa tukaj ne smé, sicer bo *č*. Te kljuke nad *č*, *š*, *ž* so tudi zadržavne ali mudivne v hitropisu. Velikrat cele besede z eno potégo ne morete zapisati. Lejte to so ob kratkim pokazane slabosti in pomanjkljivosti Vašiga pravopisa. Zato ga učeni gospodje v časopisu, ki se mu pravi: »Jordans Jahrb. f. d. Lit. Leipzig 1847, V. Jahrg.« imenujejo tačasni (provisorisch) pravopis. V ravno tem časopisu je tudi dokazano in na ravnost rečeno, de so vse čerke mojiga pravopisa silno potrebne (»sehr nothwendig«).

Kakih pomanjkljivost mojiga pravopisa mi dozdej še nihée ni pokazal. Samo to pravijo, da čerke niso lepe, pa sim vendar že kteriga slišal reči, de so lepši in prijetniši kakor Vaši: *č*, *š*, *ž*. Kar lepoto čerk zadene, je gotovo, de se dajo zlepšati; sej vémo, de tudi latinske čerke niso bile vselej tako lepe kot so zdaj. Čerke starih Slovanov so menj lepe od latinskih. pa vend r pravi izrek vsake besede popolnoma razločno pred oči postavijo; zató pa tudi med Slovani, kteri stare čerke rabijo, ni nikoli tacih preprirov zavolj pravopisa, kakor med temi, kteri so se latinskih čerk prijeli. Sama lepota človeka ne stori zadovoljniga.

Čehi in Poljaki akoravno imajo veliko pisaniga v svojim jeziku, so se že od nekdej prepirali zavolj pravopisa in njih preprirov še zdaj ni konca. upane pa vender imamo, de bodo ti prepiri skorej jenjali, ker si učeni gospodje prizadevajo, kakor vidimo v zgorej imenovanim časopisu, tak pravopis vstanoviti, de se bo mogla vsaka beseda po pravim izreku z njim pisati. Med tem je pa moj pravopis, de se pomanjkljivost Vašiga in Truberjeviga pravopisa z njim nadomesti, in za višji slovoslovsko učenost silno potreben; sicer bi mogli naši sedanji slovoslovci za potrebne razločke v pisanji, kakor so nekdanji storili, kar se iz Kopitarjeve slovnice leta 1808 in tudi iz družiga pisanja vidi, pri ciril-

skim ali pa glagoliškim pravopisu pomoči iskati. Dokler tedaj pravopisa potrebam našiga jezika primérjeniga ne dobimo, je treba, da per svojim dozdanjim ostanem; kadar pa boljši na dan pride, ga bom z veseljem sprejel«. *Fr. Metelko.*

Na ta Metelkov odgovor je v Novicah l. 31. 32. dr. Bleiweis spregovoril poslednjo „V rečéh slovenskiga pravopisa“, češ, da v taki reči ne veljá to, kar meni in mojim prijatlom dopade, ampak to, kar občinstvo razsodi. V pravopisu pa je občinstvo postavedajavni vladár, kteremu se mora pisavec vклонiti, ako hoče, da bo ljudstvo bralo, kar on piše.

„Napol samoglasniki, ktere g. profesor nar veči prednost svojiga pravopisa čisla, ločijo že Gorenca od Dolenca, še bolj pa Krajnca od Štajarca itd. — torej nikakor ne morejo vpeljani biti v slovenski pravopis! G. Metelko so Dolenc, torej hočejo, da bi vsi Slovenci po dolenski pisali plesali — to pa brez zamére ne gré . . . Če bi hotli vsaki glas do lasú natanjko zaznamovati, bi tudi z Vašim pravopisam ne mogli izhajati.

Prazne besede so na dalje, de kljuka (✓) nad *s*, *c*, *z* so mudivne — ali ni *h* na strani *s*, *f* in *z* še bolj mudiven? — Kdor po našim *š*, *č*, *ž* piše, si prihrani (po storjeni skušnji) pri 27 natisnjenih polah celo polo; ali ni to prihranitev časa in denarja? — Da se *c* lahko z *e* zameni, damo Latincam razsoditi, ali jim je že kdo očital. — Kar ličnost g. Metelkoviga in Bohoričeviga pravopisa memo našiga zadéne, naj bravci sami iz naslednje predpodebe razsodijo: Z velikimi gospodi ni dobro češinj zobati, je rekel Žabnikar iz Čirčič (natisnjeno v Bohoričici, Metelčici in Gajici).

Ker stariga (Bohoričeviga) pravopisa razun majhne množice Slovencev nobeno drugo slovansko ljudstvo ne piše in tudi nikdar ni pisalo, — ker g. Metelkov pravopis še clo Krajnca od Krajnca, še bolj pa od Štajarca in družih Slovencev loči, naš sedanji pravopis pa nobene ločitve ne dela, in se mu tedaj tudi ni treba pogube bati, zató ker je edín z ilirskim in zlo enak pravopisu drugih Slovanov, kterih bukve in časopisi se bojo zmirej bolj med Slovenci razširjevali — kdor — pravimo — vse to le nekoliko premisli, bo lahko razsodil, kterimu pravopisu prednost gré . . . Kteri pravopis zdej kraljuje na Krajskim, Štajarskim, Koroškim, Teržaškim in Goriškim? v kterim pravopisu se natiskujejo zdaj nar imenitniši knjige?

V stari Bohoričici se zdej nobene druge bukve več ne pišejo, kakor molitvene in pa pratike. — Že v l. 1832 začeti prepír zavoljo Metelkoviga pravopisa se je v l. 1833 tako hudo vžgal, de se je popisala cela knjiga pod nadpisam: „Nuovo discacciamento di lettere inutili, d. i. slovenischer ABC-Krieg, Laibach, 1833“. — In odtistihmal je zginil g.

Metelkov pravopis iz natisa. Drugači pa je z njegovo slovnico (gramatiko), kateri v kljub overženih čerk radi podamo nevsahnljivi venec slave.

V l. 1843 so jele Novice po malim novi pravopis pisati . . . Zdej se pišejo v novim pravopisu vsi slovenski časopisi brez sneme; knjige Slomška itd. (so našeti tedanji pisatelji) . . . Poslednjič še povemo, de je novi pravopis že tudi v slovenskih šolah Primorskiga poglavarstva vpeljan. — Kdor iz tega ne spozná, kaj de je zdej storiti treba: ali se občinstvu udati ali pa sam svoj ostati, temu se bomo zastonj prizadevali sedanje potrebe razjasnovati.

Le ena sama se mora pri nas še zgoditi, de bo enkrat konec vsiga abecedniga besedovanja. In to je, de se ta pravopis po izgledu Primorskiga poglavarstva tudi po vsim Slovenskim v šole vpelje. To pa se mora zgoditi zdej pri osnovi noviga šolstva na Slovenskim, de se ne bo ljudstvu podučenje kradlo, katero zamore iz gori imenovanih in tudi prihodnjih knjig in časopisov uživati . . . Jez sim za tega voljo v velkim deželnim zboru v Ljubljani 7. mal. travna tega leta zbranim stanovam svetoval, de naj položijo to reč ministru na Dunaj, de se ima povsod novi pravopis vpeljati, — in vsi (tudi knez in škof Anton Alojzi, stolni dekan Jerin, vodja bogosl. šol kor. Zupan, vodja normal. šol kor. Novak) so enoglasno poterdili ta naklep (Antrag); torej je tudi njih opravilo skerbeti, de ne bo ta reč nikjer nobenih enostranskih protivnikov našla, ker zdej v tacih rečéh ne veljá več to, kar kaka posamesna glava ali posamesno vredstvo (Behörde) misli, ampak to, kar je glas občinstva. Kaj pa ta glas terja, spričujejo gôri dokazane slovenske dela v novim pravopisu očitniši, kakor vse naše besede . . . Novi pravopis polajša tudi poduk v pregibanji glagolov, kadar se *s, z, c* spreminja v *š, ž, č* ali pa nasproti, postavimo: groziti — grožen; nositi — noša — nošen; rečem — reci; strižem — strizi itd.

In tako sklenem ta sostavek s tem zagotovilam, de ne besedice več ne bom od te reči govoril, ker iz celiga serca priterdim resnico g. Hicingerjevih besed: „Raji bi več pisali in dobriga, kakor pa vedno se pričkali za gôle čerke, in se tako zmirej v Abecedarje povračevali“. Ojstro nam jo gosp. Hicinger tudi povedó v sledečim napisu, v katerim nam pokažejo, kaj Vodnik in Čop na unim svetu od nas govorita:

Vodnik :

Dobro hitijo naprej v izobraženju verli Slovenci,
Vedno popravljajo bolj národní svoj pravopis.

Čop :

V tem se je bati samó, de se dost izučili ne bojo,
Ker se vračujo skozi le v abecedo nazaj!

Ne boj se tega, slavni Čop! Ko si Ti živel, je spala Slovenija, le malo rodoljubov se je poganjalo za mater svojo. Zdej pa je vse živo po Slovenskim, in edinost ni več prazna beseda. Po mestih je še sicer premalo narodniga občutka, tolikanj bolj pa živi duh domorodstva po deželi, kteriga nar zvestejši varhi so od nekdaž duhovni gospodje bili!“

Dr. Bleiweis.

Društvo „Šola“ v Idriji.

Prav obilnega vspeha odbor res nima zaznamovati. Žalibog! pa temu ni odbor kriv. Kakor vsaka nova naredba, tako tudi to društvo nima pri občinstvu še zaupanja, in marsikdo se je muzal temu podvzetju, ter prerokoval, da bode poginil še pred začetkom tega dobrotnega zavoda. Znabiti, da se je kdo iz med onih že radoval nad svojim ojstrim daljgledom, rekši: „Saj sem vedel, da iz tega ne bode kaj“. Da se nad zanesljivostjo svojega vedeževanja ne bode preveč veselil, naj mu bode naslednje sporočilo za povod. Ob enem naj gg. društvenikom in gg. dobrotnikom služi to sporočilo kot poterjilo za njihove doneske.

Društvo šteje 13 pravih udov, in sicer:

	U d.	Donesek z vpisnino.
1. G. Janez Juvanec, učitelj pri Sv. Vidu	II. verste,	2 gld. — kr.
2. » Jože Čerin, učitelj v Žireh	II. »	3 » — »
3. » Ivan Poženel, učitelj na Uncu	II. »	2 » 50 »
4. » Matija Petrič, » v Planini	I. »	4 » — »
5. » Šim. Punčah, » na Blokah	II. »	3 » — »
6. » Karol Dermelj, » v Postojni	III. »	1 » 50 »
7. » Franc Kenda, » v Semiču	I. »	4 » — »
8. » Franc Lavrič, » pri Št. Kocijanu	III. »	1 » 50 »
9. » Ivan Brezic, » v Leskovcu	II. »	3 » — »
10. » Anton Požar, » v Logatcu	II. »	3 » — »
11. Slav. ljudska šola v Leskovcu	II. »	3 » — »
12. » » » v Žireh	I. »	6 » — »
13. » učiteljsko društvo v Černomlji	I. »	6 » — »
		42 gld. 50 kr.

Podpornih udov je k društvu pristopilo 16.

1. G. Feliks Stegnar, učitelj v Idriji	III. verste,	1 gld. 50 kr.
2. » Janez Lapajne, učitelj v Ljutomeru	III. »	1 » 50 »
3. » Gregor Žerjov, c. k. pristav v Litiji	III. »	1 » 50 »
4. » Štefan Lapajne, tergovec v Idriji	III. »	1 » 50 »
5. » Janez Rupnik, učitelj v Idriji	III. »	1 » 50 »
6. » pl. Konrad Eibesfeld, c. k. dež. namest. v Zgor. Avstr.	II. »	3 » — »
7. » Ivan Irkič, c. k. notar v Kerškem	III. »	1 » 50 »
8. » Anton Aleš, dekan i šolski nadzornik v Semiču	III. »	1 » 50 »

		Ud.	Donesek z vpisnino.
9.	G. Iv. Toman, rud. osker. v Missu (Česko)	III. verste,	1 gld. 50 kr.
10.	» Mihael Žolgar, gimn. profesor v Kranji	II. »	3 » — »
11.	» Janez Tomazin, kaplan v Semiču . . .	III. »	1 » 50 »
12.	» Luka Svetec, dež. poslanec v Idriji . .	II. »	2 » — »
13.	» Anton Jeršan, župan na Uncu . . .	III. »	1 » 50 »
14.	» Eduard Polak, dekan, šolski nadzornik v Leskovcu	I. »	6 » — »
15.	» grof Rudolf Chorinski, okrajni poglavar v Kerškem	I. »	6 » — »
16.	» W. Pfeifer, posestnik v Kerškem . . .	I. »	6 » — »
			41 gld. — kr.

Kot dobrotniki so društvu prostovoljne darove naklonili:

1.	Gosp. Feliks Stegnar	18 gld. 50 kr.
2.	» Janez Lapajne	8 » 50 »
3.	» Gregor Žerjov	8 » 50 »
4.	» Štefan Lapajne	8 » 50 »
5.	» Ivan Rupnik	3 » 50 »
6.	» Lavoslav Urbas, c. k. rud. uradnik v pokoji . .	5 » — »
7.	» Baron Konrad Eibesfeld	2 » — »
8.	» Ivan Irkič	2 » — »
9.	» Ivan Toman	— » 50 »
10.	» France Lavrič	— » 50 »
11.	» Luka Hiti, šolski nadzornik v Vipavi	10 » — »
12.	» France vit. Gariboldi, c. k. okr. sodnik v Vipavi	3 » — »
13.	» Jakob Stuhec, c. k. okrajni pristav v Vipavi	2 » — »
14.	» Janez Zupanec, c. k. okrajni pristav v Vipavi .	1 » — »
15.	» Julij Julijani, c. k. sodn. uradnik v Vipavi . .	1 » — »
16.	» Bogomir Kramar, c. k. sodn. uradnik v Vipavi .	1 » — »
17.	» Jože Kette, župan v Vipavi	1 » — »
18.	» Dr. Anton Rojic v Vipavi	1 » — »
19.	» Evgen Majar, tergovec v Vipavi	1 » — »
20.	» Franjo Peternel v Vipavi	— » 50 »
21.	» Marka Petrič v Vipavi	— » 50 »
22.	» Andrej Goli, uradnik v Planini	1 » — »
23.	» France Modrijan, uradnik v Planini	1 » — »
24.	Učiteljska razstava v Ljubljani	9 » 95 »
25.	Gosp. Valentin Treven, tergovec v Idriji	— » 70 »
26.	» Dragotin Herrmann, c. k. kontrolor v Idriji . .	— » 30 »
27.	» Dr. Ljud. Gerbec, c. k. zdravnik v Idriji . . .	— » 40 »
28.	» Josip Stranecki, tergovec v Idriji, je daroval pisaln. orodja 2 gl. 85 kr. vredn. in 3 matične zemljevide.	
29.	Družba sv. Mohora v Celovcu je darovala 61 društv. knjig.	
30.	Gospa Franja Kos je darovala 4 knjige, živali v podobah in 1 Gospodinjstvo in Bučelarčeka.	

Dobrotnih doneskov skupaj v denarji	92 gld. 85 kr.
Od podpornikov	41 » — »
Od pravih udov	42 » 50 »
Vkupni blagajnični stan	176 gld. 35 kr.

Od tega denarja se je za nakupovanje raznega blaga šolskega in za druge potrebe potrosilo do sedaj 157 gld. 35 kr.

Društvena blagajnica ima tedaj še 19 gld. — kr.

Šolskega blagá se je razposlalo med prave družnike ali po želji dobrotnikov ljudskim šolam:

14 telurijev po 3 gld., 34 Kranjskih zemljevidov po 20 kr., 5 Avstrijskih zemljevidov slov. po 12 kr., 10 spregledov sklanj. slov. imen po 10 kr., 100 pisalnih zvezkov za 1 gld. 15 kr., 60 trikotov za risanje po 2 kr., 83 sklenic rudečila za risanje po 4 kr., 8 $\frac{1}{4}$ buk. risalni pikč. papir po 40 kr., 10 buk. pisalnega papirja po 10 kr., 11 $\frac{1}{2}$ buk. podkladkov za pisanje po 30 kr., 90 ročnikov po 3 za 1 kr., 28 ducatov jeklenih peres po 4 kr., 60 pikčastih tablic po 5 kr., 2 duc. čertalnikov po 3 za 1 kr., 60 Kopšičevih risank po 6 kr.

Knjig se je razposlalo:

41 Kranjsko ljudsko šolstvo, spisal Jan. Lapajne, po 20 kr., 280 $\frac{1}{4}$ zemljevidov vojvodine Kranjske, 1 Erstes Rechnen od Močnika 6 kr., 4 Zweites Rechnen od Močnika po 8 kr., 10 Učiteljskih koledarjev po 6 kr., 37 prirodopisnih slik po 8 kr., 1 Matični letopis 80 kr., 1 Vojvodina kranjska 40 kr., 1 Šödlerjeva astronomija in 1 Govekarjev prirodopis za 20 kr.

Vrednost vsega razposlanega blaga znaša brez 34 kranjskih zemljevidov 80 gold. 12 kr., kateri znesek presega za 37 gold. 62 kr. vso vpisnino in letnino pravih udov, izmed katerih so štirji, ki niso še nikakoršnega povernila dobili, ker odboru ni znano s kom bi se jim naj bolje vstreglo. Iz tega je videti, da je društvo res svojemu načelu zvesto rešilo nalogo poleg svojih pravil.

Gosp. Luka Hiti, šolski nadzornik v Vipavi, društveni odbornik, je za svoj in Vipavskih dobrotnikov darove zahteval, da se Vipavske šole podpirajo, zarad tega se mu je šolskega blagá poslalo za 29 gold., če tudi v Vipavi ni nobenega pravega uda, kateri bi smel zahtevati povernila.

Tudi odborniku g. E. Polaku, šolskemu nadzorniku v Kerškem, se je poslalo razun za leskovsko šolo, nekaj blagá še za druge šole, ker je mnogo podpore pridobil „Šoli“.

Razun blagajničnega ostanka 19 gold., ima društvo še naslednje reči pripravljene za razpošiljanje:

56 zemljevidov vojvodine Kranjske, 13 slov. barvanih zemljevidov Avstrije, 3 stenske table, sklanjjava slov. imen, 14 Tomšič. prirodopisnih slik v zlatih okvirih, 5 telurijev, 3 zemljevide Matične: Azija, sev. Amer. in juž. Amer., 1 zbirko raznih risanih izdelkov, 1 majhni računski stroj ruski, 7 bukev pisalnega papirja, 67 mrežastih podkladkov za risanje ali številjanje, 192 podkladkov za verste pri lepopisji, 52 listov stigmografičnega papirja, 48 ročnikov, 64 čertalnikov, 35 lesenih trikotov za

risanji, 72 jeklenih peres, 5 sklenic rudečila, 9 Spomin naše dobe in „Zloga“ (muzik.), 900 nemih zemljev. Avstr., Evrop. iz zal. J. Fuchs-a.

Knjige: 50 Kranjsko ljudsko šolstvo, 50 Močnikovih računic za II. razr. nemških, 7 Učiteljskih koledarjev, 10 Govekarjevih „Prirodopisje“ 1 Slov. Štajar I. snop., 1 Slov. Štajar III. snop., 2 Rudninoslovje, 1 koledar l. 1868, 1 koledar l. 1869, 2 Štirji letni časi, 1 Vojvodstvo kranjsko, 2 Zgodovini slov. naroda, 1 Pokorni-Thierreich, 1 Umni gospodar, 3 Fabiola, 3 Janežičeve večernice XXIII. zvezek, 4 Utopljeni, 3 Umni vinorejec, 3 Poboljšani sosedje, 3 Prilike patra Bonaventura, 3 Māti božja dobrega sveta, 3 Ogljenice, 1 Mohor-koledar l. 1872, 8 Rokopis kraljedvorski, 2 Nauk o gospodinstvu in slov. Bučelarček.

Večernice slovenske: 3 izt. XXIV. zvezka, 3 izt. XVI. zvezka, 3 izt. XV. zvez., 3 izt. XI. zvez., 1 izt. III. zvez., 2 izt. I. i II. zvez. (skupaj).

Živali v podobah: 4 izt. I. dela štirinogate živali, 4 izt. III. del, 1. snopič, ptice, 4 izt. III. dela, 2. snopič, ptice, 1 izt. II. dela štirinogate živali. Vseh knjig skupaj je 159.

Odbor zelo gleda na to, da kolikor je moč, vstreza vsem p. n. gg. družnikom in dobrotnikom, kar se do sedaj ni lahko zgodilo, ker skoraj nikdo ni naznanil niti svojih želj, niti za kateri namen naj se naklonjeno darilo porabi, kar se odboru posebno važno zdí, ker le tako si bode društvo podpornike in dobrotnike ohranilo, če jim je prilika dana, v svojem kraji prepričati se te koristne naprave.

Berž ko ne dobrotniki in podporniki le novce žertvujejo zavoljo tega, ker se nadjajo, da se bode šola v njihovem kraji podpirala. To se tudi zgodí, ako je ona šola družnica; drugače se podpora razdeli na enake dele med vse prave družnike. Ta razmera bi pa imela slab nasledek, ker bi prijatelji „Šole“ enega kraja za koristnejše spoznali, od dobrotnikov nabrane darove izključljivo domači šoli nakloniti.

Vsled tega obrača se odbor do vseh udov in dobrotnikov, naj se v kratkem oglasé, kako naj se vsa imovina, obstoječa v denarju in blagu, družnikom deli, kaj hoté sprejeti? Za gotovino misli odbor nakupiti še šolskega blagá, ki ga nima na razpolaganji; ker pa se ravná cena po velikosti naročila, se ne bode moglo strogo ozirati na jako različne želje posamesnih, ampak na skupno potrebo. Zategadelj naj nam pravi udje več želja naznanijo, kakor se jih bo moglo spolniti.

Zdaj je nam še prijetna dolžnost, p. n. gg. dobrotnikom in podpornikom za milodušno žertev naj iskrenejšo hvalo izreči. Sladka zavest naj jim dobrohotno serce slavi, da še niso nikdar tako potrebnega reveža blagodarili. Da bi milodušnost svojo blagovolili še dalje ohraniti plodnosnemu zavodu, se naj gorečnejše priporoča.

Odbor društva „Šole“ v Idriji o veliki noči 1872.

Šolsko obzorje.

Iz Zagreba. Novica, ki vam jo danes naznanjam, morebiti tudi prebudi kakega starega kopitarja na Slovenskem, ki še zmiraj misli, da je bornemu učitelju dosti, ako ima goldinarček na dan. Mestno starešinstvo zagrebško povišalo je v svojej seji 26. sušca l. l. vsem svojim učiteljem in učiteljкам plačo za 100 gld., tako da ima sedaj po novem sklepu mestnega starešinstva najmlajši učitelj v Zagrebu 770 gld. a najmlajša učiteljka 550 gld. na leto. Stareji dobivajo desetletno priklado po 100 gld.; če bi torej v Zagrebu kdo celih 30 let mladino izrejal, šel bi v pokojnino s 1000 gld. na leto. Pri nas se namreč od učitelja le 30 let službe za celo plačo pokojnine zahteva.

Ker mislim, da se bratje Slovenci na nas hrvaške učitelje bratovsko ozirajo, ter vsaki naš napredek v šolstvu veselo pozdravljajo, podajam jim tudi ulomek vse obravnave o tej stvari, ki se je, kakor sem že poprej rekel, 26. sušca t. l. v našej mestnej dvorani pretresala.

G. Kugler prebere najpoprej proračun za leto 1872. in sicer oddelek »šolski zavodi«. Gospodarski mestni odbor predlaga, naj bi se učiteljem in učiteljкам na mestnih šolah plačilo za 100 gld. poboljšalo, izvzemši šolskega ravnatelja, podučiteljev in podučitelj, pa tudi učiteljev višje zagrebške dekliške šole, katerim je v eni prejšnjih sej plačilo na 880 gld. vstanovljeno.

Hondl (trgovec) méni, da bi se učiteljкам ravno toliko plačilo dalo, kakor učiteljem, ker one ne le da imajo ravno tisto nalogo, ampak celo več ur na teden poučujejo.

Dolovčak (odvetnik) pobija govornika in pravi, da si mora mestno starešinstvo v tem obziru dosledno biti, ker je že poprej enkrat sklenilo, da se plačilo nikomur ne bo poviševalo.

Hondl pravi, da je ravno takrat, ko se je o splošnem sklepu gledé povišanja plačila obravnavalo, on sam vprašal: ali se imajo pod mestnimi vradniki tudi naši učitelji razumevati? — in bilo je rečeno in z večino glasov odločeno, da ne. Starešinstvo si bo pač najbolj nedosledno le takrat, če zdaj protivno sklene. Obsirno in navdušeno govori o učiteljskem stanu, o njegovih težavah, sitnostih i. t. d. in pravi, da gotovo tukaj nobenega gospoda ni, ki bi se trditi predrznil, da učitelj, ki nam narod za prihodnost pripravlja, kateremu mi vsi izročamo svojo kri v najlepših, cvetočih letih, v času, v katerem otroke, ko so nam najljubši — ravno učitelju v skrb dajemo, — da učitelj spada v nižjo stopnjo vradnikov. Gotovo ste, gospoda, vsi mojih misli, da se učitelj ima v višjo vrst vradnikov prištevati, a višja vrst naših vradnikov — le pojte pogledati, vidili bote, da nihče manj od 1200 gld. na leto plačila ne vleče.

Ko ta predlog še gg. Vrabčević in Šnap prav krepko podpreta, se na vprašanje predsednikova principiélno sklene, da se učiteljem in učiteljkam ima plačilo povišati.

Miličić (doktor medicine) vpraša, kaj je pa s podučitelji in podučiteljkami v tem obziru? Saj ti reveži pač še slabše plačilo imajo, in če priznamo, da učitelj z dozdanjim plačilom živeti ne more, bilo bi smešno, da podučiteljev in podučitelj, pozabimo. Predlaga, da se tudi tem plačilo poboljša.

Hondl pravi, da podučitelji in podučiteljke vživajo po postavi 60 % od učiteljskega stalnega plačila. Če se tedaj plačilo učiteljem poboljša, se že samo po sebi razumi, da tudi podučitelji in podučiteljke toliko procentov več dobijo, kolikor učitelji plačila.

Pogledić (vradnik) misli, naj bi se za to celo reč še odbor volil, ki bi imel natanko vse skupaj preiskati (menda tudi želodce? Opomba dop.) in potem bi se enkrat pozneje videlo, ali je kaj več učiteljem mogoče dati, ali ne.

Grof Kulmer podpira odborov predlog in pravi, naj se v tej reči koj sklene, ker pač vsi dobro vemo, da je učitelj za svoj veliki trud prepričlo plačan, če mu tudi še 100 gld. na leto več vržemo.

Po tem se glasuje. Predlog gospodarskega odbora se z večino glasov sprejme.

Cerovac (duhoven) se poteguje za katehete, ki imajo ravno tisto nalogo in težavo, kakor učitelji. Ne more videti vzroka, zakaj bi se tudi katehetom plačilo ne poboljšalo. (V Zagrebu sta namreč dva kateheta; vsaki dobí 770 gld. plačila.) Predlaga, naj bi se tudi katehetom materijalno stanje popravilo, temveč, ker kateheti nimajo desetletnih priklad.

Hondl pravi, da je za katehete življenje veliko lože, kakor za učitelje. Kateheti nimajo familije, pa tudi dolgo časa ne ostanejo v Zagrebu, ker vsaki postane čez par let fajmošter.

Pogledić se s Cerovcem vjema. Tudi on ne zapopade, zakaj bi se katehetom plačilo ne zboljšalo.

Cerovac še enkrat brani svoj predlog in dokazuje, da se je učiteljem le iz tega vzroka plačilo zboljšalo, ker je življenje v Zagrebu drago. Ako je pa življenje za učitelje drago, je tudi za katehete, ker dragina je povsod za vse enaka.

Makovec (odvetnik) tudi želi, da se katehetom plačilo povikša. Učitelji, pravi, da si s privatnim podučevanjem še kaj prislužijo, kar si kateheti ne morejo.

Hondl razlaga, da se prav za prav učiteljem ni povikšalo plačilo, ampak s plačilom katehetov le zravnalo. Ne vidi vzroka, zakaj bi duhoven moral imeti vselej večje plačilo od učitelja.

Pri glasovanju pade predlog, da se katehetom plačilo poviša, ravno tako se tudi predlog Hondelov, naj bi plačilo učiteljic bilo enako plačilom učiteljev, zavrže.

In tako je stvar sklenjena. Treba je vedeti, da je v Zagrebu čez 20 mestnih učiteljev in učiteljic, tedaj je tudi žrtva našega mesta v vsacem obziru hvale vredna. V ostalem imamo skorej še boljših časov upati, ker hrvaška vlada odločuje v svojej novej šolskej osnovi učiteljsko plačilo na 800 gld. in namestu desetletne — petletno priklado. Lj. T.

Iz Selc. (V družbi moč rodi se prava; v družbi se razvija slava.) Ta prislovica vzbudila je učitelje Kranjskega okraja, da so pri učit. zboru 19. aprila 1870 odločili in sklenili osnovati okr. uč. knjižnico, in kakor je že »Tovarš« v 9. listu X. teč. naznanil, se je sklenilo, da bodo tri knjižnice, in sicer, glavna knjižnica bi bila v Kranji, v Loki in Trziču pa le podružnice. Zvoljen je bil tudi poseben odbor, kteri bi imel pravila sestaviti; ali minulo bode ravnokar dve leti, a o knjižnici ni potem niti duha niti sluha več. Zborovali smo potem že dvakrat, a knjižnice ni nobeden spomnil, tako, da se kar nič ne vé, o njej. Bode li mar omenjena knjižnica zaspala? Ako kdo iz med sobratov o njej kaj vé, prosim, naj blagovoli naznaniti. Da bi bila okr. učit. knjižnica zelo potrebna in koristna, to mora vsak spoznati, kajti slednji ud bi si lahko iz nje posojeval koristnih knjig, da bi se mogel potrebno izobraževati, ker dandanes se obilo zahteva od učiteljev. Da bi si pa vsak učitelj sam naročal potrebnih knjig, mu pičili dohodki ne dopuščajo, sej mu še za najpotrebniše reči večkrat terda hodi. Tudi bode zanaprej ložeje dobivati knjige iz knjižnice, ako bo tako, kakor je »Tovarš« v svojem zadnjem listu naznanil, namreč »da

je ministerstvo za bogočastje in uk vzajemno s kupčijskim ministerstvom določilo, da se bode pri vstanovi postave za prosto poštnino pri pošiljanji knjig iz učit. knjižnic oziralo«. Želeti bi bilo, da bi to tudi za razpošiljanje knjig iz knjižnice uč. društva veljalo, kajti ta bogata knjižnica ni do sedaj mnogim družabnikom kar nič koristila; in to samo zarad pošiljatve. — Naj še kaj o naši šoli povem! Tukajšnja šola štela je v I. polovici letošnega šol. leta vsakdancev 130 in sicer v I. oddelku 67, v II. oddelku pa 63 učencev in učenk. Nedeljcev bilo je 73 dečkov in 61 deklic, skup 134. Za šolo vgodnih pa je do 12 leta nad 400. Vidi se, akoravno jih še nekoliko drugej v šolo hodi, da nad polovico otrok, vendar brez poduka ostane. Nekoliko jih bode pa gotovo še pomlad in toplo vreme privabilo, kajti, akoravno postava prepoveduje učence med letom sprejemati v šolo, jih pri nas vendar le moram, zakaj okoliščine so take, da skoraj drugače biti ne more.

Navadno je druga leta zarad postranskega podučevanja v kerš. nauku posebno meseca malega in velikega travna in rožnika, šolsko obiskanje zeló škodo terpelo, kajti te mesece podučujejo tukajšnji gg. duhovniki mladino za prvo sv. obhajilo in za prvo spoved posebej in ravno tiste ure, kakor je šola. A letos bode pa boljše zarad tega, kajti ukazali so gg. duhovniki, da oni otroci, kateri dopoldne v šolo hodijo, naj samo ob četertkih k spraševanji pridejo, druge dneve naj le v šolo gredo. Tudi moram naznaniti, da so letos naš g. župnik vse ubožne učence s pisalno pripravo na svoje stroške oskerbeli, in zraven še tudi »Vertec«, na ktereга so naročeni, šoli pripuščajo. Slava jim! M. K.

Iz Ljubljane. Splošni zbor vseh slovenskih ljudskih učiteljev bode po sklepu odbora slov. učiteljskega društva 24. in 25. septembra t. l. v Ljubljani. Da bi se ta zbor primerno in vspešno vravnal, volili so se za pripravo že sedaj štirje odbori, kateri bodo vsaki po svoji nalogi za ta zbor delovali. V centralno-pedagogijski odbor so izvoljeni gg.: Andrej Praprotnik, Ivan Tomšič, France Gerkman, Janez Zima, Matej Močnik, Blaž Hrovat, Josip Levničnik, Lavoslav Belar, Dragotin Dermelj in Luka Knific. V odbor za razstavo so izvoljeni gg.: Feliks Stegnar, Janez Lapajne, Janez Zima, Jernej Čenčič in Franjo Podobnik; v odbor za stanovanje so izvoljeni gg.: France Gerkman, France Raktelj in France Kokalj; v odbor za slovesnost so izvoljeni gg.: Anton Nedved, Lavoslav Belar, France Raktelj, Anton Vizjak, Valentin Kumer in Jož. Majer. Odbor slov. učiteljsk. društva bode vsem tem odborom načertal vodila za njihova opravila.

— Spraševanje učiteljev za ljudske in meščanske šole se je 9. t. m. začelo, in se bode še le konec tega tedna končalo. Vdeleževalo se je spraševanja za ljudske učitelje 20 spraševancev in 9 spraševank, za meščanske šole pa 7 spraševancev in 4 spraševanke; ker sta 2 spraševanca med spraševanjem odstopila, je bilo tedaj vseh spraševancev 38.

Razpis služeb. V Getenicah na Kočevskem je izpraznjena učiteljeva služba z nemškim učnim jezikom in z 246 gold. letne plače. Prošnje za njo naj se oddajajo pri c. k. okrajnem šolskem svetu v Kočevju do konec t. m. — Učiteljska služba na ljudski šoli v Predosljih z letno plačo 245 gl. 20 $\frac{1}{2}$ kr. starega denarja je izpraznjena. Prošnje za njo naj se oddajajo do 24. t. m. pri c. k. okr. šolskem svetu v Kranji. Ako bi drugače ne bilo, bi se ta služba tudi začasno oddala. — Razpisana je učiteljska služba tudi v Oblokah, za katero se prošnje oddajajo do 24. t. m. pri c. k. okr. šolskem svetu v Planini.